

סיפורי צדיקים

גליון 321
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

היום, אם בקולו תשמעו
שאל רבי יהושע את אליהו: "מתי יבוא המשיח?" השיב אליהו: "לך תישאל אותו." "והיכן הוא נמצא?" "בשער העיר רומי." "איך אני אוכל לזהות אותו?" "הוא יושב עם כל העניים הסובלים מחולי. ותזהה אותו כי כל העניים מתירים את כל התחבושות שלהם ואו חובשים אותם שוב, והוא מתיר וחובש כל תחבושת בנפרד, שאם הוא יצטרך להגיע הוא לא יתעכב." הלך אליו רבי יהושע. בירך אותו רבי יהושע: "שלום עליך רבי ומורי." השיב המשיח: "שלום עליך בן לוי." שאל רבי יהושע: "מתי תבוא?" ענה המשיח: "היום!" חזר רבי יהושע אל אליהו. שאל אותו אליהו: "מה אמר לך המשיח?" השיב: "אמר לי שלום עליך בן לוי." אמר אליהו: "אם כך, אתה ואביך תזכו לחיי העולם הבא, כי אם לא, הוא לא היה מברך אותך לשלום ולא מזכיר את אביך." אמר רבי יהושע: "הוא שיקר לי." אמר שיבוא היום ולא בא." השיב אליהו: "הוא לא שיקר, הוא יבוא היום אבל רק אם 'היום, אם בקולו תשמעו' כמו שכתוב בספר תהילים".

(סנהדרין צ"ח ע"ב)

נדבת הרה"צ
ר' חיים מרדכי ראזענבוים שליט"א
לרגל הולדת בנו נ"י במו"ט
יזכו להכניסו בברית של אאע"ה
בעיתו ובזמנו מתוך עונג שמחה ונחת

פרשת השבוע

את המכתבים שהגיעו אליהם, התיישב בסבלנות והשיב מכתבים בשמם, ואחר כך היה מקריא לחולה את מה שכתב בשמו. לוקנים וזקנות ערירים, הבטיח לדאוג שיגידו קדיש אחריהם, ומכספי הצדקה שברשותו שזכר אברכים שיאמרו קדיש עבור הנשמות הגלמודות. החולים היו מצפים כל פעם לביקוריו, היתה זו קרן האור היחידה בחייהם. כשהופיע, כאילו נדלקו עיניהם בויק תקוה ולשעה נעלמה התוגה ופניהם קרנו מאושר.
גם מיושבי חושך וצלמות לא הדיר רבי יוסף חיים את רגליו, אותם יהודים אומללים שנרקבו במרתפי בתי הסוהר, לא נשכחו ממנו והשתדל לשחררם או להקל עליהם, בפרט לא חסך כל מאמץ כדי לשחרר אסירים בערבי חגים. פעם קרה שיהודי נתפס בפשע פלילי חמור, כשהגיע ערב פסח התרוצץ ר' יוסף חיים אצל משפחת הנפגע, הפעיל את מלוא השפעתו ולא זו מהם עד שסלחו לפושע. עוד טרם התקדש החג הצליח לשחררו, ואותו יהודי היסב בחיק משפחתו בליל הסדר.

ובו תדבקון (י"ג - ה')
אומר רש"י, 'ובו תדבקון' הדבק בדרכיו, גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים כמו שעשה הקב"ה. מסופר: בעיר העתיקה בירושלים עיה"ק ת"ו, שכן בית בשם "בית חולים למתנוונים" כאן מתחת לשמיכות, שכבו מכורבלים שלדי אנוש של אלה שהיו פעם בעלים יקרים ואמהות חשובות, עולמם חשך עליהם, וכאילו מצפים למוות הגואל שיעבירם מעמק רפאים זה לעולם שכולו טוב. אברים מדולדלים אלו נשכחו מלב אנוש, גם קרוביהם לא הרבו לבקרם, לא חלילה מתוך התעלמות משאר בשרם, אלא משום הכאב והדיכאון שכל ביקור במקום זה משאיר אחריו. דוקא במקום זה מצאה נפשו הטוהרה של רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א מקום להתגדר. בן בית היה באותו מקום, ניגש לכל מיטה ושוחח עם החולה כאב רחמן לבנו אהובו, התעניין במכאוביהם ובעצויותיהם, חוקם ועודדם, ואף שימש להם כמזכיר פרטי, ניהל את ההתכתבויות שלהם, קרא בפניהם

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:06 ת"א: 8:09 ר"ת: 8:44

פרשת ראה

זמני כניסת שבת
ירושלים: 6:52 ת"א: 7:08

בעל התניא שחרר את העשיר משבועתו

בעיירה קטנה ברוסיה הלבנה חי פעם עשיר שהיה חולה במידת הקמצנות, כל פעם שמישהו בא אליו בבקשת נדבה, אם לכלה ענייה, אם ליהודי קשה יום ואם לפדיון שבויים, היה ניגש לקופת הברזל שלו, מוציא משם קופקה (אגורה) אחת ונותנה לידי המבקש, אולם גם מטבע עלובה זו נשארה תמיד ברשותו של העשיר, אחרי שאיש לא היה מוכן לקחת מעשיר כה גדול סכום כה פעוט, כך חזרה הקופקה תמיד לקופת הברזל והעלתה חלודה מרוב אחסון. יום אחד הייתה בעיירה תכונה גדולה, עד כי מי שנקלע לשם יכול היה להביין כי משהו יוצא מגדר הרגיל אירע שם, חתונה עמדה להיערך לפנות ערב, חתונה בעיירה קטנה הוא מאורע שכל התושבים נוטלים בו חלק, ומה גם שחתונה זו של יתום ויתומה הייתה, והרי זו מצווה גדולה לסייע בידי יתומים להקים משפחה. כך עסקו יהודי העיירה במצוות הכנסת כלה, כל אחד תרם משהו, מי כלי בית מי שמלה לכלה או חליפה לחתן, ומי בסכום כסף. רק אדם אחד היה מחוץ לתמונה, היה זה העשיר הקמצן, אף אחד גם לא ניגש להתרימו, איש לא רצה למכור לו את המצווה הגדולה הזו תמורת הקופקה שהוא עתיד היה להציע.

והנה בעיצומן של ההכנות, שעות אחדות לפני החופה, זעזעה את העיירה הידיעה המרעיעה, החתן נעצר על ידי מפקד המשטרה, בעצם הוא לא נעצר אלא גוייס בכוח כסירון בצבא הצאר, עתה עליו יהיה לשרת שנים מספר עד שישוחרר ויוכל להתחתן. באותם הימים ימי הצאר אלכסנדר הראשון, לא שמו השלטונות דגש חזק על ביצוע חוק השרות הצבאי במה שנוגע ליהודים, אמנם היהודים חויבו לספק לצבא מספר מסוים של טירונים מידי שנה, אולם יכלו להשתחרר מחובה זו תמורת תשלום מתאים, הסדר זה היה חוקי ואיש לא ערער עליו עד כה, לא בעיירה זו ולא במקום אחר. אם כן מדוע נתפס דווקא החתן ודווקא ביום חתונתו, פשוט מאוד, מפקד המשטרה בעיירה היה חדש בתפקידו, והוא שנה יהודים בתכלית השנאה, כאשר קיבל פקודה לגייס צעיר יהודי לצבא הצאר, לא היסס מלקחת דווקא את החתן ביום חתונתו, כדי להרגיז בכך את היהודים השנואים עליו. משבאה אליו משלחת יהודית מיד עם היוודע הידיעה המעציבה על מעצר החתן, גירש מפקד המשטרה את חבריה, באיימו עליהם בגירוש לסיביר אם יעוּזו לחזור שנית, על הצעתם לשלם סכום כסף כמקובל תמורת שחרור של החתן, מפקד המשטרה לא רצה לשמוע כלל. נקל לתאר את מצב הרוח שהידיעה על מעצרו של החתן עוררה בעיירה, כולם התהלכו אבליים וחפווי ראש ולא ידעו לשית עצה בנפשם מה לעשות כדי לשחרר את החתן שלא תתבטל חתונתו.

שעה שכל העיירה הייתה שרויה בצער על החתן שנלקח בידי המשטרה, הגיע למקום הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א, לצדיק זה הייתה בשעתו חלק בשידוך זה בין היתום והיתומה, ועתה הוא בא כדי לשמח חתן וכלה ולהיות נוכח בחתונתם, רבי שניאור זלמן מצא את בני העיירה בוכים ונאנחים על מר גורלו של החתן. מבלי לאבד זמן הוא ביקש את הרב המקומי להילוות אליו ולטכס עצה מה לעשות כדי לשחרר את החתן, ולהכניסו לחופה במועד שנקבע. ראשית כל הם החליטו לגשת למפקד המשטרה, לאחר שצעד זה היה כרוך לאור איומי מפקד המשטרה בסכנת נפשות, התפללו בני העיירה לשלומם והצלחתם שעה שהם היו בדרכם אל תחנת המשטרה, הם נתקבלו על ידי המפקד בפנים זועפות וכל חזותו אמרה שהנה עוד מעט הוא יעצור אותם בהתאם להבטחתו, אולם עיניו של הרב נשוא הפנים שהביטו עליו בקפידה הקפואו את התפרצותו על דל שפתיו, ובמקום לנווף בהם שאל בקול שקט יותר על רצונם, רבי שניאור זלמן השיב לו כי הם באים בקשר לבחור היהודי שנעצר היום כדי לשרת בצבא, הוא צריך להתחתן היום וחייל טוב הוא ממילא לא יהיה, אנחנו מציעים לך תמורתו כסף בו תוכל להשיג חייל טוב ומאומן. מפקד המשטרה שיחק בקלפים יום קודם לכן והפסיד כסף רב, עתה הוא היה חייב לסלק את חובו שהגיע לסכום לא קטן. אלף רובל תשלמו תמורת שחרור הבחור, פלט באוזני מבקריו, היה זה סכום עצום אשר לא הייתה אפשרות שבני העיירה יוכלו לגייס, אולם רבי שניאור זלמן השיב מיד, הכסף יהיה כאן לפני שקיעת החמה, באומרו זאת קם רבי שניאור זלמן ויצא את החדר כשמלוויו המשתאים משתרכים אחריו, בחוץ כאשר התרחקו במקצת פנה הרב המקומי ואמר לרבי שניאור זלמן, ברוך השם שהוא הסכים לך, אך מאיפה יהיה לנו בעיירה ענייה זו סכום כה גדול, ובמשך זמן כה קצר? אנחנו מוכרחים שיהיה לנו, ואכן בעזרת ה' שהוא אבי יתומים יהיה לנו את הסכום הדרוש, השיב הרבי.

הם חזרו לביתו של הרב המקומי, שם עשו רשימות של אנשי העיירה אשר יתבקשו להרים את תרומתם למטרה נעלית זו של פדיון שבויים, רבי שניאור זלמן בחן את השמות ואת הסכומים שהופיעו לידם, אשר ביחד לא הגיעו למאה רובל, והעיר לרב המקומי שהוא שכח לרשום את שמו של גביר העיירה. הרב המקומי הודה במשגה אך אמר כי אין ערך לקופקה שהגביר מוכן לתת, וחבל על הזמן שיבזבו עליו. אין דבר, אמר רבי שניאור זלמן, בכל זאת כדאי להכניס אותו לרשימה, וכאשר הרב המקומי רצה להוסיף את העשיר הקמצן בסוף הרשימה, תבע רבי שניאור זלמן במפגיע לרשום אותו ראשון מיד בתחילת הרשימה. הרב המקומי רשם את שם הגביר בראש הרשימה, והשניים יצאו לדרך לאסוף את הסכום העצום הדרוש לשחרורו של החתן.

משל ונמשל

מה בין צדיק לבעל תשובה

משל למלך שהיו לו שני בנים, והיה האחד מבקר תמיד אצל המלך, והשני רק לעתים רחוקות, ובמרוצת הימים התחיל להתרחק מאביו מחמת שלא ביקר אצלו, והלך הלוך והתרחק עד ששכח בכלל על אביו ועל גדולתו, והתחיל להתחבר עם אנשים ריקים ופוחזים, ופרק מעצמו עול המלך ויראתו ואדנותו ללכת בדרכי לבו. ויהי כאשר שמע המלך על דרכיו הרעים של בנו, ויחר לו מאוד, ובאמת היה ביד המלך לשלוח אחריו גייס, לתופסו ולהענישו על מעשיו הרעים, אולם מחמת אהבתו לבנו, כי אף על פי שסרח, בנו הוא, ולא עשה לו כלום, רק מזמן לזמן כאשר נזכר בבנו, נכמרו עליו רחמיו והצטער באמרו, אוי לו לבן שגלה מעל שולחן אביו המלך והלך למקום לטטים. ויהי היום ויתחרט בן המלך. וישם אל לבו לשוב אל אביו ולהתנפל ולהתחנן לפניו. ולבקש רחמים על נפשו. וכן עשה, בא לפני המלך ונפל לרגליו, ובדמעות שלישי ביקש על נפשו ואמר: חטאתי עוויתי ופשעתי לפניך אבי המלך הגדול, והנני חוזר בתשובה שלימה לפניך, ואני מתוודה על חטאי, ומקבל עלי שמעתה אהיה בן נאמן לך, והרבה הבן בפיוסים עד שנכמרו רחמי האב על בנו, ועוד שראה כי שב אליו בלב שלם, ומתוך אהבת בן לאביו, נתמלא המלך שמחה גדולה, ותענוג גדול מילא את לבו וניתוספה אהבה על אהבתו, ורחמים על רחמיו, וחמלה על חמלתו לבנו שחזר אליו, ותהי אהבתו לבן שחזר בתשובה גדולה מאהבתו לבן שנמצא אצלו תמיד, כי עם בן זה הורגל כבר להיות יחד, ולראותו יום ומהבן השני היה מרוחק שנים רבות, והוא חידוש גדול בשבילו, משום כך היתה אהבתו גדולה עד מאוד.

וזהו ההבדל בין הצדיק שלא חטא מעולם ולא עזב אך פעם את אביו שבשמים, לבין בעל התשובה, זה הבן המורד שעזב את אביו, ורק לאחר זמן כשחש בלבו כי הוא אוהב את אביו יותר מכל, שב אליו מתוך אהבה אמיתית לאביו המלך.

(בשם המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א)

דרכם הראשונה הובילה אותם אל ביתו של העשיר הקמץ, גביר העיירה עמד ליד החלון, משהבחין בבאים הוא ניגש לדלת ובירך את הרבנים עם חיוך רחב על שפתיו, הוא האזין לתיאור סבלו של החתן המסכן אותו הרצה בפניו הרב המקומי בקול רווי צער כשדמעות זולגות מעיניו. משכילה הרב את דבריו, לא אמר הגביר דבר וחצי דבר, אלא ניגש לקופת הברזל אשר לו, הוציא משם את ה'קופקה' והושיטה לרבנים באומרו, הנה זוהי תרומתי, כאן קרה משהו מעניין, עוד לפני שהרב המקומי הספיק לומר משהו, לקח רבי שניאור זלמן את ה'קופקה', הודה לגביר על תרומתו והתקרב אל הדלת כדי לצאת החוצה. הם עוד לא הגיעו החוצה, כאשר הגביר רץ אחריהם וביקשם לחזור הביתה, משחזרו נתן להם רובל שלם, באומרו דומני שלא נתתי מקודם מספיק, רבי שניאור זלמן שוב לקח את הכסף הודה לגביר בסבר פנים ידידותיות ופנה ללכת. חכו רגע, נשמע שוב קולו של העשיר, הפעם הוא נתן להם שטר של עשר רובל והרבי הודה לו בדיוק באותה צורה בה הודה קודם לכן על קבלת ה'קופקה'. מחזה זה חזר ונשנה מספר פעמים, כשבכל פעם נותן הגביר סכומים גדולים יותר, עד שהוא פרץ פתאום בבכי, הצדיק חיכה בסבלנות עד שיקל על לבו וינגב את דמעותיו ויספר את סיפורו. ואז סיפר העשיר את סיפורו:

מאז הפעם הראשונה שנתתי מטבע זו לעני שביקש נדבה והוא זרק אותה בפרצופי, נשבעתי שמטבע זו תהיה תרומתי לכל מי שמבקש נדבה ללא כל קשר עם מטרת המגבית, עד שמישהו יהיה מוכן לקבלה ולהגיד תודה רבה עבורה בצורה ידידותית. מאז חזרה אליי המטבע פעמים רבות, איש לא היה מוכן לקבלה עד שהיא נשארה בקופתי, ושוב לא באו אליי לבקש נדבה כלל. הרבי הוא הראשון שהיית מוכן לקבל אותה ואף נתת לי להיות שותף במצווה כה גדולה, אסיר תודה אני לכם ומודה לה' שזיכני לחרוג מכבלי שבועתי, הנה לכם כל הסכום הדרוש לפדיון שבויים אלף רובל לשחרור החתן. רבי שניאור זלמן נטל את הכסף ויחד עם הרב הלך מיד לתחנת המשטרה, כעבור דקות מספר יצאו משם עם החתן המשוחרר, הם צעדו משם מאושרים ישר למקום בו הייתה צריכה להיערך החתונה, בחתונה עצמה דיבר הרבי על דרכי ההשגחה שאינן מובנות לנו תמיד, אך המכוונות תמיד לטובת האדם גם אם אין הוא מביין זאת מיד לאשורו, לפני לכתו בירך את הווג הצעיר בעושר ובבריאות, כן בירך את אנשי העיירה שיחיו בשלום ושלווה ויתייחסו איש אל אחיו באחוה ורעות.

צ'ין אדם לחברו

זה הקטן גדול יהיה

סיפר עגלון שהוביל את ה"חפץ חיים הקדוש זיע"א בדרך, שכרגיל היה מדבר עמו על תכלית האדם בעולם הזה. פעם שאל העגלון את ה"חפץ חיים": במה יוכל לזכות איש פשוט כמוהו? רבינו השיב לו שיעסוק בגמ"ח. צחק העגלון במר נפשו, האם זה לא לעג לרש? הלא עני ואביון הוא וזקוק בעצמו לקבלת גמ"ח. הסביר לו רבינו במתק לשונו, שאל יחשוב שגמילות חסדים צריכים להקים בסכום של מאות ואלפים. אפשר להקימו בסכומים קטנים. ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזהובים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלואה קטנה לצרכי שבת, והוא יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות. העגלון סיים וסיפר בשמחה, שמעתי לעצתו של הצדיק וכיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי, והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים.

ברכת ה' למי שעושה חסד

מסופר על הגאון רבי זרח איידליץ זצ"ל מגדולי תלמידי החכמים של העיר פראג, שנפל לעת זקנותו ממעמדו הכלכלי וירד מנכסיו מאד, עד כי רבו נושיו. בלב כבד נכנס להשיח את דאגתו לפני הגה"ק רבי יחזקאל לנדוי זיע"א רבה של פראג בעל ה'נודע ביהודה'. אותם ימים היו

סמוכים לזמן נשואי בן או בת של ה'נודע ביהודה' ובארון שבביתו היו מוצנעים שלושת אלפי דינרים לצורך הנשואין. כשסיפר רבי זרח לרבי יחזקאל על מצבו הקשה, שאל אותו מהו חלק הסכום שאתה משער שתוכל לשלם לנושיך ולהישאר במעמדך? נקב ר' זרח בסך שלושת אלפי דינרים. מיד קם רבי יחזקאל פתח ורוקן את התיבה ומסר את כל הסכום לר' זרח איידליץ. לאחר זמן מה ניגשה הרבנית לארון והשתוממה לראותו ריק, היא ניגשה לבעלה בחרדה והוא גילה לה שהלווה את המעות לאדם בטוח. לא הרפתה הרבנית ממנו והפצירה בו שיגלה לה מיהו, גילה לה רבי יחזקאל, כששמעה את שם הלווה צעקה מרה הרי כל העיר רועשת כי ר' זרח מצבו בכי רע ורבו נושיו. ניחמה בעלה ודיבר על לבה שאין מה לחשוש מר' זרח כי הינו ירא אלקים, ובודאי ישלם בזמן. יום הנישואין הולך וקרב, והנה קיבל רבי יחזקאל בקשה לחוות דעת תורה בקשר לדין תורה שנערך בעיר פיורדא, על עיזבון של גביר עצום שנפטר. ר' יחזקאל שלח את תשובתו המנומקת, ונתקבל הפסק כפי הכרעתו. החליטו היורשים ועל דעת עצמם שלחו לר' יחזקאל מעות פסק בסך שלשת אלפי דינרים. כשהגיע הסך לידו פנה לרבנית ואמר, החוב של ר' זרח נפרע כבר בשלמות עד הפרוטה האחרונה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ל' מנ"א
הרה"ק רבי ישראל מבאיאן-לייפציק ב"ר
יצחק (פחד יצחק) (תש"א)
יום ראשון א' אלול
הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק ב"ר
שמואל (תרמ"ד)
יום שני ב' אלול
הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר
ישראל מוויזניץ (תש"ו)
יום שלישי ג' אלול
הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק
מקאליש (תר"ח)
הרה"ק רבי משה זושא מוינקוב ב"ר יצחק
מאיר (תרכ"ד)
הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד ב"ר
חיים מצאנו (תש"ב)
יום רביעי ד' אלול
הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרו ב"ר מאיר
(תק"צ)
יום חמישי ה' אלול
הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר
אלעזר מנחם מענדל (תרע"ח)
יום שישי ו' אלול
רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט -
תי"ד)
הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן
(ייטב לב - תרמ"ג)
הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים
(תשכ"ט)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג **נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א**
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסוד החיים על המעשים.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ה)
א) אם אכל בשר בסעודה עם לחם, ונסתפק לו אם בירך ברכת המזון, והוא שבע שמחוייב מן התורה לברך, צריך לברך מספק, (שו"ע או"ח סימן קפ"ד סעיף ד' ובמשנה ברורה שם ס"ק ט"ו), ואחרי שבער שש שעות מהבשר, יוכל לאכול חלבי, כי בירך ברכת המזון.
ב) אם לא שבע, ונסתפק לו אם בירך ברכת המזון, על סעודת בשרי שאכל, לא יוכל לאכול חלבי עד שיברך ברכת המזון, ולכן יטול ידיו שוב ויברך המוציא, ויאכל כזית ויברך ברכת המזון. (מעדני השלחן על שו"ע יו"ד סימן פ"ט, במטעמי השלחן שם ס"ק ה')